

האלים הקיימים לא מוצאים חן בעיני

חוסר העניין של החברה הערבית באמנות ובאסתטיקה בכלל נובע, לדברי אסד עזי, צייר דרוזי שייקח חלק בטימפוזיון בכברי, מכך שהיא עסוקה במאבק הישרדות. הוא כשלעצמו לא מקים משפחה כי הוא "לא רואה אפשרות לגדל כאן ילדים"

ציינו פלוני שעלה לארץ ולא יתייחסו אל ערביי ישראל. שהו כאן חיים של 'אחר', מעצם היותו מייצג תרבות אחרת. הרי אצלנו התמבוגרים המיד מתחילים בפלאפל. אמיל חביבי, למשל, היכה לכיכורים הרבה שנים, בגלל תפיסה פוליטית חברתית שלא המירה בו במייצג לגיטימי של תפיסה פוליטית חברתית שונה.

"למרות שאנשים בעלי משקל, כמו יונה פישר, יגאל צלמונה ואחרים, תובי כים בעבודתו, אחרים נוטים להתעלם ממנה. מוטי עומר, חיים לוסקי וזוהר שפירא יניחו שאינני מסוגל להגיע לרמות אנליטיות גבוהות שיש טעם לדון בהן. הם ימשיכו לתפוס אותי כעוסק בנושאים כמו ארטיקה, פולחן ומיסטיקה, הנחשבים נחותים יותר."

אתה מעיל פוליטי, זה נושא מרכזי אצלך?

"לא, כי ה' עוסק באידאולוגיה, שהיא תחום שמשתנה. אני שקוע יותר בנושאים של אחרונות מסורתית. דברים שמעסיקים אותי הם יחסי אמן, רוח וזהו גוף, הנתפסים אצלי כמשהו גבוה יותר במידת הקיומיות. אני קרוב יותר לקבוצות פוליטיות הגיוניות, שנוטות יותר להתפיס, משני עברי המתרחס. המיד ליטנסיות דרוסה ממני."

איר אתה תופס את עיקרי הקונפליקט בין מזרח למערב?

"קודם כל אני תמה אם כל היהודים בארץ מייצגים את המערב וכל הערבים את המזרח. יש משהו מאוד מחייב בנושא, כי העניין קריטי. הבעיה אקטואלית היום יותר מונחיד."

אתה מרמז על אירועי הטבח של הישבע האחרון?

"זו טעות ל' יחס את מה שקרה למקרה. אנחנו בעיצומו של זיכוח מאתי מדי מיטיבי וחיתוי, שבו אנשים בורקים את העולם דרך לוע הזיבת, ראייה שאיננה זרה לאף אחד משני הצדדים. טוב שלאמנות מהלהלים דברים מלבד הקיבוצים האסתטיים. אני מכיח רכבה אל טווח דהב יותר, שאני חס אותו חוק ושואן דרך לחמוק ממנו. המאבק מזרח-מערב הוא גם מאבק על תרבות, על קרקע. במובן זה אני מקווה לזיחול שינוי שיפנה את תשומת הלב לנושאים החשובים ולא לבורסה."

אתה בן 38, תרמיש שנים בתל אביב ועדיין רחוק,

"אני לא נשוי ולא רואה דרך לגדל כאן משפחה. לתוך מה אביא ילדני? אין לי כלים לזה. אין לי אל חדש, והאלים הקיימים לא מוצאים חן בעיני. זו אהרונות כבדה מדי. גוף בטקומות אחרים יש קושי למג ולזוג שני אנשים מתרבויות הרחוקות זו עוזה אחת המגבלות בחברת הדרוזית היא תראייה של ניסואי התרבות כדבר פסול באופן מוחלט. מום זה אצלנו הוא נורמה."

אך זה שבתחום האמנות הפלסטית למגזר הערבי אין כמעט נציגים? "במגזר הערבי, במיוחד זמוסלמי, לא היה יחס של כבוד לאנשי האמנות הפלסטית. הכבוד היה שמור לאנשי המלה ובעיקר למשוררים. אני, איש הכתם והצורה, מנסה להוכיח את הויכח. אני מאמין שדרך קומפוזיציה אפשר להגיע רחוק יותר, כי זה המקור וזה הוא נשאר. הוא לא זקוק לתודגום משפה לשפה.

"קושי נוסף קשור למעגל החיים הסגור של הנשים. האשה האם היא לא הרפתקנית ולא תשלח את הן לקרב החיים האמיתי כשאינו מצויד באמצעים לקיום בטוח וקרוב. צייר זה מקצוע לא ברור, מעם, פסגת השאיפות לאם ערבייה היתה שכנה יהיה מורה. היום זה רופא. אפילו מרען לא נחשב כל כך, אבל לחיות צייר לדעתם זה ביוכו ומן ואי אפשר לחיות מזה. במידה רבה זה נכון גם כמי דיוות ערב, יש אמנים פלסטיים לא הוגגים חיים סלים כמוזרה. אלה שישנם שקיעים כציור ספרותי, המוקה תקופות מוקדמות כוויסטוריה של האמנות. הציור קשור יותר להבעה ואינו ביקורתי-אנליטי. הדוגמה הקרובה היא הציורים הפלסטיים, שאינם מתעלים בשפלים בנושא הכאב."

אתה מתכוון לטיפול המגויס, הקשור ישירות בממלוח ברורים כמו דגל יריבו?

"ודאי, הם לא מבינים שאמנות אין פירושה צילום הסציאות. בשביל זה יש מגלמה, שהיא יותר אפטיביון. אצלנו בארץ הבעיה כפולה, כי לחברה הערבית אין מוסדות מטלה ולא אוטונומיה תרבותית, ולכן אין לה יכולת לעצב והות, שנשחקה ללא חזור."

"במישור הזה אפשר לראות, שלא במקרה אין גינות ועצי נוי בכפרים הערביים. זה דבר המכסא חוסר עניין באסתטיקה שאינה מנובה רווח מיידי הנראה לעין, אפשר להשליך גז על הבנייה החדשה כנפרים המתעשרים. אנשים בונים בתים גדולים ללא כל חשיבה, ולא יעלה על דעתם לפנות לארכיטקט. יש להם בן משפחה או שכן שעוסק בבניין, או הוא זה ש'בתננו'. זה חלק מהתלישות התרבותית. אני קורא לזה אום האדמה. מפגע טיפולי שהוא תוצר של מום נפשי בחברת הערבית."

למה עזבת את שריעם ועברת ליפן?

"מתחם תל אביב הוא המימם הכי מתאים בארץ, מבחינה נפשית ורוחנית. פח נערטים המפגשים, פח ישנם העשרים, הגלריות והחברים. זה מרכז התרבות של הארץ."

אתה מרגיש שאינך בן העיר הוא ענייני, או שאינך נתסם בקריות, כ'ציור הדרוזי'?

"אני לא הי עצמי כדרוזי, אבל לא פעם הדיון בעבודה שלי נדחק משום שאנשי ביקורת ואקרטיה מטי מים, כשורברו על 'האחר' באמנות המקומית,